

דף לה.

עין משפט א.

הרמב"ם הל' חובל ומזיק פ"ז ה"ג

וְדָבָר זֶה קָנָס הוּא שֶׁקָּנְסוּהוּ חֲכָמִים כְּדִי שֶׁלֹּא יִהְיֶה כָּל אֶחָד מִן הַמְשַׁחֲתִים הוֹלֵךְ וּמַטְמֵא טְהוֹרוֹתָיו שֶׁל חֵבְרוֹ וְאוֹמֵר פָּטוּר אָנִי. לְפִיכֵךְ אִם יָמַת זֶה שֶׁהִזִּיק הִזִּיק שְׂאִינוֹ נֶכֶר אֵין גּוֹבֵין הַנִּזְק מִנְכָסָיו שֶׁלֹּא קָנְסוּ חֲכָמִים אֶלָּא זֶה שֶׁעָבַר וְהִזִּיק. אֲבָל הַיּוֹרֵשׁ שֶׁלֹּא עָשָׂה כְּלוּם לֹא קָנְסוּהוּ. וְכֵן הַמִּזִּיק הִזִּיק שְׂאִינוֹ נֶכֶר בְּשִׁגְגָה אוֹ בְּאִנּוּס פָּטוּר שֶׁלֹּא קָנְסוּ אֶלָּא הַמִּתְכַּוֵּן לְהִזִּיק מִדְּעָתוֹ:

עין משפט ב.ג.

הרמב"ם הל' בכורות פ"ב ה"ב

קִטְנִים שֶׁהִטִּילוּ מוֹם בְּבִכּוּר דֶּרֶךְ שְׁחֹק וְכֵן הַנֶּכְרִי שֶׁעָשָׂה לְדַעְתּוֹ הֵרִי זֶה יִשְׁחֹט עָלָיו. וְאִם עָשׂוּ כְּדִי לְהַתִּירוֹ לֹא יִשְׁחֹט עָלָיו:

שו"ע יו"ד סימן שיג סעיף ב

ב. אם עכו"ם או תינוק מטיל בבכור מום מעצמו, אם לא כוון להתירו בזה מותר, אפי' אם שאל מדוע אין שוחטין אותו ואמרו לו כיון שהוא תם אסור לשוחטו עד שיפול ש בו מום.

ר. כסף משנה: קטנים שהטילו מום בבכור דרך שחוק וכו' עד לא ישחט עליו. משנה שם:

ש. ובגמ' אמרו אפי' אמרו לו עד שנעשה בו מום ג"כ מותר דאין אומרים שהמשמעות שאתה תעשה בו מום ואזלינן לקולא. ט"ז ס"ק ג'.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

אבל אם כוון להתירו בהטלת מום זה כגון לאחר שראה שהתירו בכור ע"י שניתן בו מום הלך ועשה כן לאחרים אסור.

הגה: ספק אם כוון להתירו ע"י מום זה, הולכים לקולא.

הגה: אם העכו"ם מסל"ת שהישראל צוהו אסור^ת.

עין משפט ד. הרמב"ם הל' בכורות פ"ב הי"א

הִיָּה בְּכוֹר רוֹדֵף אֶת הָאָדָם * וּבְעֵטוֹ כִּדֵּי לְטָרְדוֹ וְאֶפְלוּ
בְּעֵט בּוֹ מִפְּנֵי שְׂרָדְפוֹ מִקֹּדֶם וְנַעֲשֶׂה בּוֹ מוֹם בְּבַעֲיָטָה זֶה
הָרִי זֶה יִשְׁחַט עָלָיו:

שו"ע יו"ד סימן שיג סעיף ד

ה. ד. היה הבכור רודף אחריו ובעט בו ועי"ז עשה בו מום מותר לשוחטו ע"פ מום זה^ב, ואפי' בעט בו לאחר שניצל ממנו^ג.

ת. מת"ה סי' קס"ט. וכתב הש"ך אף דבסי' ט"ז סעיף י"א אין העכו"ם נאמן במסל"ת לאסור, מ"מ כאן יש אומדן דעת שכן הוא.

ו. וכתב הט"ז שאין כאן הישראל לפנינו שיכול להכחישו, אבל אם הישראל מכחישו העכו"ם נאמן.

א. כסף משנה: היה בכור רודף את האדם וכו'. משנה שם (דף ל"ה). ומ"ש ואפילו בעט בו מפני שרדפו מקודם וכו'. שם תרי לישני דרב פפא ופסק כלישנא בתרא וכ"ג הרמב"ן. וכתב הרא"ש ולא ידענא טעמא מאי דבשל תורה הוא ואפשר דהיינו טעמא דאע"ג דאיסור דהטלת מום הוי דאורייתא מה שאינו נאכל באותו מום הוי מדרבנן עכ"ל:

ב. ממשנה בכורות דף ל"ה ע"א.

ג. דלא אומרים שבכוונה להטיל בו מום, אלא נזכר מצערו ולכן בעט בו, גמ' שם.

עין משפט ה.

הרמב"ם הל' בכורות פ"ב הי"ד

מִתֵּר לְהַטִּיל מוֹם בְּבִכּוֹר קֹדֶם שְׂיֵצֵא לְאוּר הָעוֹלָם
וַיִּשְׁחַט עָלָיו. בַּמָּה דְבָרִים אֲמוּרִים בְּזִמְן הַזֶּה שְׂאִין שָׁם
בֵּית מִפְּנֵי שְׁסוּפּוֹ לְהֶאֱכֹל בְּמוֹמוֹ. אָבֵל בְּזִמְן שְׂבִית
הַמִּקְדָּשׁ קִיָּם אָסוּר:

שו"ע יו"ד סימן שיג סעיף ז

ז. מותר להטיל מום בבכור בזה"ז קודם שיצא לאור העולם ה.

עין משפט ו.

הרמב"ם הל' איסורי מזבח פ"ב הי"ג

חֲטִיָּה הַחִיצוֹנוֹת י שֶׁנִּקְבּוּ אוֹ שֶׁנִּפְגְּמוּ אֶף עַל פִּי שֶׁנִּשְׂאָר
מִקְצָתָן אוֹ שֶׁנִּגְמְמוּ אִם נִעְקְרוּ חֲטִיָּה הַפְּנִימִיּוֹת שֶׁהָרִי
בְּעֵת שְׁפוֹתַחַת פִּיָּה וְצוּחַת הֵן נִרְאִין חֲסֵרִין:

עין משפט ז.

הרמב"ם הל' איסורי מזבח פ"ב הי"ז

כֹּהֵן שֶׁהֶעִיד לְכַהֵן אַחֵר י שְׁמוֹם זֶה מְאֵלָיו נִפְּל נְאֻמָּן וְאִין
חוֹשְׁשִׁין לָהֶן שְׂמָא הֵם גּוֹמְלִים זֶה אֶת זֶה. שְׁכָל הַכֹּהֲנִים

ד. כסף משנה: מותר להטיל מום וכו'. מימרא דרב יהודה בפירקא קמא דבכורות (דף ג'). ומה שכתב בד"א בזמן הזה וכו'. ריש פ' כיצד מערימין (דף מ'):

ה. דאינו נעשה קודש אלא ביציאתו מרחם, ובזמן הבית היה אסור משום הפסד קדשים, ט"ז.

ו. כסף משנה: חטיה החיצונית וכו'. משנה שם (דף ל"ט) חטיו החיצונית שנפגמו שנגממו והפנימיות שנעקרו ובספרי רבינו כתוב שניקבו ונראה שטעות סופר הוא אלא שבסמ"ג מצאתי כמו שכתוב בספרי רבינו ונראה שנוסחא אחרת היתה להם וכתב סמ"ג חטיה החיצונית יינציב"א בלע"ז ופנימיות הם שהשינים הגדולות קבועים בהם:

ז. כסף משנה: כהן שהעיד לכהן אחר וכו'. שם במשנה וגמרא ופסק כרבן שמעון בן גמליאל. ומה שכתב שכל הכהנים חשודים להטיל מום בבכור וכו'. שם. ומ"ש כל,

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

חֲשׂוּדִין לְהַטִּיל מוֹם בְּבָכוֹר כְּדֵי לְאַכְלוֹ בַּחוּץ וּלְפִיכֹךְ אֵין
נְאֻמָּנִין עַל יְדֵי עֲצָמָן. אָבֵל חֲבֵרוֹ מְעִיד לוֹ, שְׂאִין אָדָם
חוּטָא לְאַחַר. אֶפְלוֹ בְּנָיו וּבְנֵי בֵיתוֹ שֶׁל כֹּהֵן מְעִידִין לוֹ
עַל הַבָּכוֹר אָבֵל לֹא אֲשַׁתּוּ מִפְּנֵי שֶׁהִיא כְּגוֹפּוֹ:

שו"ע יו"ד סימן שיד סעיף ג

ג. כהן שהעיד לכהן אחר שמום זה מעצמו נפל נאמן, ואין חוששין
שמא הם גומלין ^ה זה לזה.

עין משפט זז. הרמב"ם הל' בכורות פ"ב הט"ז

כָּל הַמוּמִין הָרְאוּיִין לְבוֹא בְיַדֵי אָדָם ^ט נְאֻמָּן הָרוּעָה
עֲלֵיהֶן לֹמַר מֵאֲלֵיהֶן נִפְלוּ וְלֹא נַעֲשׂוּ בְּכֹנָה וַיִּשְׁחַט

כלומר אפילו הוא חבר וכמו שנתבאר בפרק זה. ומ"ש אפילו בניו ובני ביתו של כהן
מעידים לו על הבכור אבל לא אשתו וכו'. שם:

ה. משנה וגמ' שם כרשב"ג דאין אדם חוטא ולא לו.

ט. כסף משנה: כל המומין הראויים לבא בידי אדם וכו'. משנה שם (דף ל"ה) כל המומין
הראויים לבא בידי אדם רועים ישראל נאמנים רועים כהנים אינם נאמנים רשב"ג אומר
נאמן הוא על של חבירו ואינו נאמן על של עצמו ר"מ אומר החשוד על הדבר לא דנו ולא
מעידו. ובגמרא איפליגו ר"י ורבי אלעזר בפירושא דמתני' חד אמר רועי ישראל בי כהנים
נאמנים וכו' רועי כהנים בי ישראל אינם נאמנים מימר אמר כיון דקא טרחנא ביה לא שביק
לדידי ויהיב לאחריני וה"ה כהן לכהן דחיישנין לגומלין ואתא רשב"ג למימר נאמן הוא
על של חבירו ואינו נאמן על של עצמו ואסיקנא דהלכה כרשב"ג. וכתב הרא"ש רועה כהן
בשל ישראל מהימן דלאו של עצמו הוא והכי חזינא בפירושא דרבוותא ואיכא מאן דאמר
דפסק דלא מהימן והיינו כלישנא קמא דאמר רועי כהנים בשל ישראל אינם נאמנים וס"ל
דלא פליג רשב"ג אלא אמאי דמחסרא דמתני' דהיינו כהן לכהן דלא חייש איהו לגומלין
אבל רועה כהן בישראל לא פליג דכיון דסבר לא שביק לדידיה בשל עצמו דמי והך סברא
לא מעליא היא דכיון דאפילו בנו ובתו מהימני סברא הוא דכ"ש רועי כהן בשל ישראל
ועוד דלא מסתברא דקאי אמאי דמחסרא מתני' דוקא ולא קאי אעיקר מתני' ועוד בר מן
דין הא ללישנא בתרא רועי כהן בי ישראל אפילו לת"ק הימוני מהימן וכיון דפלוגתא

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלאחד שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים
בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 05841504777
email: minchat.aaa@gmail.com

עֲלִיָּהֶן. בְּמָה דְּבָרִים אֲמֹרִים כְּשֶׁהָיָה הָרוּעָה יִשְׂרָאֵל
וְהַבְּכוֹר בְּיַד הַכֹּהֵן. אָבֵל אִם הָיָה הָרוּעָה כֹּהֵן וְהַבְּכוֹר
עֲדִין הוּא בְּיַד בְּעָלָיו הַיִּשְׂרָאֵלִי. הֲרִי זֶה אֵינוֹ נֶאֱמָן
וְחוֹשְׁדִין אוֹתוֹ שְׂמָא הוּא הֵטִיל בּוֹ מוֹם כְּדִי שְׂתִתְּנֵנוּ לוֹ:

שו"ע יו"ד סימן שיד סעיף ב

ב. כל המומין הראוים לבא בידי אדם, נאמן הרועה לומר מאליהם נפלו
ולא נעשו בכוונה.

כמה דברים אמורים ברועה ישראל^י והבכור ביד הכהן, אבל אם הרועה
היה כהן והבכור עדיין ביד בעליו הישראל הרי זה אינו נאמן, וחושדין
שמא הוא הטיל בו מום כדי שיתנו לו אותו.

הגה: ויש אומרים דרועה כהן נאמן על בכור ישראל, ויש להקל.

דף לה:

שו"ע יו"ד סימן שיד סעיף י עין משפט א.

ט. ישראל שיש לו ספק בכור שנאכל במומו לבעלים נאמן לומר שנפל
בו מום מעצמו, שישראל לא נחשדו אפי' על בכורות שלהם.^ב

דלישני הוא ליכא איסורא אלא גזירה דרבנן גרידא לקולא נקטינן ועוד דמתני' כפשוטה
אתיא כי האי לישנא וללישנא קמא צריך לחסורה הילכך האי לישנא עדיף ונקטינן מינה
דרועי כהנים בי ישראל נאמנין וכ"פ הלכתא הרמב"ן ז"ל עכ"ל. ואני אומר שמתוך דבריו
נתבאר טעמו של רבינו שהוא כההיא סברא שכתב ברישא והקושיא שהקשה על אותה
סברא לא מכרעי דאפשר לתרוצינהו:

י. ולא חוששין שאומר כן כדי שיתן לו לאכול ממנו. ש"ך ס"ק ב'.

כ. דאין להם טורח וטירחתן יש לה קצבה בדקה ל' יום, וחמישים יום בגסה, כמו שנתבאר
בסי' ש"ו סעיף ב'.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלאהרן שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים
בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477
email: minchat.aaa@gmail.com

עין משפט ב.

הרמב"ם הל' בכורות פ"ו ה"ט

הכל נאמנים על מומי מעשר ל לומר מום זה מאליו בא ולא נעשה לדעת. ואפלו אלו שאינן נאמנים על הבכור נאמנים על המעשר. ורואה אדם מומי מעשר שלו ומתירו אם היה ממחה. שאם ירצה יטיל מום בכל עדרו ואחר כך יעשר ונמצא המעשר בעל מום מתחלתו:

עין משפט ג.

הרמב"ם הל' בכורות פ"ב הי"ז

כהן שהעיד לכהן אחר מ שמום זה מאליו נפל נאמן ואין חוששין להן שפא הם גומלים זה את זה. שכל הכהנים חשודין להטיל מום בבכור כדי לאכלו בחוץ ולפיכך אין נאמנין על ידי עצמן. אבל חברו מעיד לו, שאין אדם חוטא לאחר. אפלו בניו ובני ביתו של כהן מעידין לו על הבכור אבל לא אשתו מפני שהיא כגופו:

שו"ע יו"ד סימן שיד סעיף ד

ה. ד. אפי' בניו ובני ביתו של הכהן מעידין לו על הבכור שהמום נפל מאליו. אבל אשתו אינה מעידה משום שהיא כגופו.

ל. כסף משנה: הכל נאמנים על מומי מעשר וכו'. משנה בסוף פרק כל פסולי המוקדשין (דף ל"ו): ומפרש טעמא בגמרא משום דאי בעי שדי מומא בכוליה עדריה. ומ"ש ורואה אדם מומי מעשר שלו ומתירו אם היה מומחה. מבואר [שם ל"א] מהטעם הנזכר:

מ. כסף משנה: כהן שהעיד לכהן אחר וכו'. שם במשנה וגמרא ופסק כרבן שמעון בן גמליאל. ומה שכתב שכל הכהנים חשודים להטיל מום בבכור וכו'. שם. ומ"ש כל, כלומר אפילו הוא חבר וכמו שנתבאר בפרק זה. ומ"ש אפילו בניו ובני ביתו של כהן מעידים לו על הבכור אבל לא אשתו וכו'. שם:

נ. והיינו באין ריעותא של הערמה. ט"ז.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com